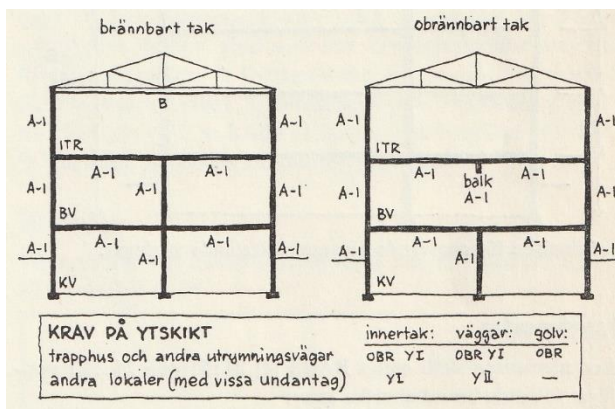


Brandingenjör Mette Lindahl Olsson

Mette är uppväxt i Kristinehamn. Efter teknisk gymnasieutbildning med bygginriktning kom hon 1987 in på Räddningsverkets brandingenjörsutbildning. Det var den sista kursen på skolan i Rosersberg och Mette blev landets tredje kvinna med den utbildningen. Den obligatoriska brandmannapraktiken som skulle genomföras innan brandingenjörsutbildningen, för de som inte hade räddningstjänsterfarenhet gjordes i Malmö och befälspraktik hade Mette hos räddningstjänsten i Karlskoga/Degerfors. Första tjänsten var i Karlstad på den förebyggande avdelningen med ritningsgranskning, brandsyner, slutbesiktningar av byggen, insatsplanering och befälsjour. Från 1991 arbetar Mette hos Räddningsverket – numera MSB – med fokus på förebyggande frågor och sedan 1999 som enhetschef på olika enheter. Från början brandförebyggande frågor och allmänhetens säkerhet. När MSB bildades 2009 fick hon ansvar för frågor om skydd av samhällsviktig verksamhet och naturolyckor och numer med ansvar för frågor kring naturolyckor och klimatanpassning som översvämningar, ras och skred, skogsbränder och oljeskadeskydd. Hon var tillbaka på Karlstadsregionens räddningstjänstförbund en kort sväng 2001-2002 som chef för förebyggandeavdelningen och hon har också varit utlånad till FN, The United Nations Office for Disaster Risk Reduction (2015-2016).

Det har alltid funnits ett samband mellan det förebyggande brandskyddet och släckinsatsen och mellan det organisatoriska brandskyddet och tekniska installationer och givetvis också kopplat till mänskligt beteende. Risken för brandspridning motverkas av det inbyggda brandskyddet och släckningsarbetet. Att projektera brandskyddet rätt är viktig, betonar Mette, men med dagens analytiska dimensionering och komplexare byggnader är det en utmaning för räddningstjänsten att ha kunskap om olika byggnaders lösningar. Äldre handböcker såsom ”Så byggdes husen” och ”Principritningar” beskrev äldre tiders konstruktioner för typiska byggnader. Byggnormerna hade strikta regler för bla. brandcellsindelningar medan de flesta större byggnader i dag har speciallösningar.



Marginalerna är nu mycket mindre med framräknade lösningar och dessa behöver vara kända av alla berörda. Mette ser utmaningar med att många efter hand glömmer brandskyddslösningarna som ska redovisas i den brandskyddsdocumentation som följer byggnaden och som behöver följas upp i det systematiska brandskyddsarbetet. Ett liknande problem finns också vid beräkningar av snölasten som sällan tar hänsyn till extremväder. Projektörer räknar fram vad som

är absolut nödvändigt – få vill betala mer än detta medan det i äldre byggregler fanns säkerhetsmarginaler.

Mette var på Räddningsverkstiden s.k. mamma till systematiskt brandskyddsarbete och det allmänna rådet från Räddningsverket (SRVFS 2001:2 ersatt med SRVFS 20024:3) som fortfarande gäller. Här finns underlag för insatsplanering.

Kanske också förbundsbildningar och organisering i större ledningsstrukturer med räddningsledare och bakre stöd från annan ort, med mindre lokalkännedom, försvårar en insats om bra beslutsunderlag saknas.

De stora skogsbränderna 2014 och 2018 medförde ändringar i Lag om skydd mot olyckor och att många räddningstjänster förbättrat sin ledningsförmåga och planering för att bland annat bygga upp mer resurser i tidiga skeden – bättre att dra på ordentligt från början och sedan trappa ner. Det finns en stor vilja att dela erfarenheter, att lära av varandra och att samverka. Det märks att de som varit med förstår nyttan men också att andra tar lärdom av utvärderingar.

Vid planering kring naturolyckor finns ofta riskutsatta områden karterade och detta underlag och kartor över känsliga områden behöver kunna användas också vid insatser och framförallt vara tillgängliga. Översvämningsskarteringar visar var höga vattennivåer kan komma att drabba bebyggelse och infrastruktur, stabilitetskarteringar pekar ut områden känsliga för ras och skred och brandbränslekarteringar kan ge indikation på risker för brandspridning vid skogsbränder. MSB stödjer kommuner och andra aktörer med att ta fram denna typ av underlag.

Med förändrat klimat ser vi att risker för mer frekventa och intensiva naturolyckor. Klimatanpassning pågår för att bland annat vidta åtgärder för att hindra allvarliga konsekvenser av översvämningar, ras, skred och erosion och problemen som följer med varmare och längre somrar och ökad risk för omfattande skogsbränder. Mettes enhet hanterar MSB:s statsbidrag om 500 mnkr som kommuner kan söka för förebyggande åtgärder mot ras, skred och erosion som staten inrättade via Räddningsverket från 1986 som en följd av Tuveskredet 1977. Enheten hanterar också utvecklingen av brandriskprognoser och tidig indikering av skogsbränder dels genom att inrikta och finansiera skogsbrandsbevakning med flyg via länsstyrelserna och sedan ett par år via satellitdetektering av bränder. Allra helst ska ju olyckorna inte inträffa men allt går inte att förebygga så då behöver det finnas tillräcklig förmåga till tidig upptäckt och effektiva insatser från räddningstjänst och andra aktörer menar Mette.

Intervju gjord i april 2024 av Björn Albinson, Värmlands Brandhistoriska Klubb